

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-11-05
meddelad i
Nacka

Mål nr P 7012-19

PARTER

Klagande

Samfundet S:t Erik
Köpmangatan 5, nb
111 31 Stockholm

Motpart

1. Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun
Box 8314
104 20 Stockholm

2. Vasakronan AB
Box 30074
104 25 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2019-09-04 i ärende nr 403-33676-2019, se bilaga 1

SAKEN

Avvisat överklagande

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 611283

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 69 131 07 Nacka	Sicklastråket 1	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se		måndag – fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stad (nämnden) beslutade den 23 maj 2019, § 31, att med stöd av 9 kap. 30 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ge bygglov för överglasning av Hötorgsgången på fastigheten Beridarebanan 77. Samfundet S:t Erik överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Stockholms län, som avvisade överklagandet på grund av bristande klagorätt. Samfundet S:t Erik har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Samfundet S:t Erik har yrkat, som det får förstås, att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut om avvisning och återförvisa målet till länsstyrelsen för prövning i sak av föreningens överklagande av nämndens beslut om bygglov.

Till stöd för sin talan har Samfundet S:t Erik anfört i huvudsak följande. Samfundet vidhåller vad som anförts i skrivelse till länsstyrelsen om skälen för att de har klagorätt, trots att det i det här fallet gäller ett bygglov och inte ett förslag till detaljplan. Väsentligast är Århuskonventionens artikel 9.3 om allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor.

Överglasningen och ombyggnaden av Hötorgsgången avses att genomföras i enlighet med gällande detaljplan, vilken omfattar de fem höghusen och de tre mellanliggande gränderna. Två gränder är nu sedan länge inbyggda och överglasade. Även en mängd andra om- och tillbyggnader har gjorts i Hötorgscity under de 21 år som gått sedan detaljplanen vann laga kraft. Detta har medfört att Hötorgsgången och första höghusets låghusdel nu är den enda delen av Hötorgscity som är bevarad så gott som i originalskick. Hötorgscity är Sveriges främsta modernistiska stadsmiljö och en av landets få internationellt uppmärksammade bebyggelsemiljöer. Det är värdekärna i riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården. Hötorgscity är blåmarkerat av Stockholms stadsmuseum, vilket innebär att det är av byggnadsminnesklass. Stadsmuseet har följaktligen kategoriskt avstyrkt bygglovet.

Detaljplanens genomförandetid löpte ut redan 2003. Ansökan om bygglov innebär en ur kultur- och arkitekturhistorisk synpunkt grav förvanskning, som dessutom torde medföra en påtaglig skada på riksintresset. Bygglovsansökan nu 16 år senare borde därför ha avvisats av stadsbyggnadsnämnden.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen konstaterar, liksom länsstyrelsen, att det av utredningen i målet inte framgår att Samfundet S:t Erik äger någon fastighet i direkt anslutning till Beridarebanan 77 och inte heller har nyttjanderätt till denna fastighet eller någon fastighet i närheten. För att föreningen ska ha rätt att överklaga nämndens beslut krävs därför att föreningen av någon annan anledning ska anses vara särskilt berörd av bygglovsbeslutet.

Samfundet S:t Erik har anfört att föreningen som miljöorganisation har visat att de företräder en bred allmänhet och att de därmed är berörda av bygglovet, vilket gäller en av landets mest värdefulla och besökta stadsmiljöer. De har gjort gällande att de har rätt att överklaga på grund av artikel 9.3 i Århuskonventionen.

Artikel 9.3 i Århuskonventionen syftar till att säkerställa ett effektivt miljöskydd och har ett brett tillämpningsområde, inte bara begränsat till lagstiftning som enligt sin rubrik behandlar miljöfrågor. Århuskonventionen innehåller inte någon definition av vad som avses med miljö eller miljöskydd. Det avgörande för tillämpningen av artikeln är om den ifrågavarande bestämmelsen på något sätt är relaterad till miljön (HFD 2014 ref. 8). I HFD:s dom den 29 januari 2018 i mål 593-17 bedömdes ett avgörande som gällde tillstånd till bl.a. nybyggnation enligt kulturmiljölagen utgöra ett sådant beslut som är relaterat till miljön och som därmed omfattas av artikel 9.3, trots att uttryckliga bestämmelser om rätt att överklaga för andra än Riksantikvarieämbetet saknades i kulturmiljölagen. I praxis har talerätt för att i bygglovsärenden bevaka allmänna intressen bedömts restriktivt (jfr RÅ 1989 ref.

104 och RÅ 1993 ref. 14). I detaljplaneärenden har Samfundet S:t Erik och vissa andra föreningar bedömts ha talerätt med hänvisning till den uttryckliga bestämmelsen i 13 kap. 12 § PBL (Mark- och miljööverdomstolens dom den 21 december 2018 i mål P 10684-17 och Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätts deldom den 10 juli 2017 i mål P 1535-17).

Enligt bestämmelsen i 13 kap. 12 § PBL får en ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken överklaga beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I PBL finns däremot ingen bestämmelse som ger ideella föreningar rätt att överklaga beslut om bygglov.

Mark- och miljödomstolen gör i denna del följande bedömning.

Nämnden har gett bygglov för överglasning av Hötorgsgången på fastigheten Beridarebanan 77, som är mycket centralt belägen i Stockholms innerstad. Denna del av staden har en utpräglad urban karaktär och det finns inget grönområde i fastighetens närhet. Mark- och miljödomstolen bedömer att beslutet om bygglov inte utgör ett sådant beslut som är relaterat till miljön i den mening som avses i artikel 9.3 i Årshuskonventionen. Samfundet S:t Erik har därför inte rätt att överklaga beslutet med stöd av en konventionsenlig tolkning av 13 kap. 8 § PBL och 42 § förvaltningslagen (2017:900). Den omständigheten att Hötorgsgången utgör en välbesökt stadsmiljö föranleder ingen annan bedömning.

Sammanfattningsvis instämmer mark- och miljödomstolen i länsstyrelsens bedömning att Samfundet S:t Erik inte har rätt att överklaga nämndens beslut om bygglov. Det var därför rätt av länsstyrelsen att avvisa samfundets överklagande. Vad som framkommit i övrigt föranleder ingen annan bedömning.

Överklagandet av länsstyrelsens avvisningsbeslut ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 26 november 2019.

Anders Lillienau

Jonas T Sandelius

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Lillienau och tekniska rådet Jonas T Sandelius. Föredragande har varit beredningsjuristen Katrin Strömberg.

**Länsstyrelsen
Stockholm**

Enheten för överklaganden
Charlotte Wallberg

Beslut

Datum
2019-09-04

Beteckning
403-33676-2019

1 (2)

NACKA TINGSRÄTT

INKOM: 2019-10-14
MÅLNR: P 7012-19
AKTBIL: 5

Klagande
Samfundet S:t Erik
Köpmangatan 5, nb
111 31 Stockholm

Motpart
Vasakronan Fastigheter AB
Box 300 74
104 25 Stockholm

Överklagande av beslut om bygglov för överglasning av Hötorgsgången på fastigheten Beridarebanan 77

Beslut

Länsstyrelsen avvisar överklagandet.

Bakgrund

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stad (nämnden) beslutade den 23 maj 2019 (§ 31) att med stöd av 9 kap. 30 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, bevilja bygglov för överglasning av Hötorgsgången på fastigheten Beridarebanan 77.

Samfundet S:t Erik (samfundet) har överklagat beslutet. Samfundet har till styrkande av sin rätt att överklaga beslutet anfört i korthet att samfundet tidigare tillerkänts talerätt i enlighet med 16 kap. 13 § miljöbalken, MB, och Århuskonventionen enligt Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätts dom den 10 juli 2017 i mål P 1535-17.

Motivering

Av 13 kap. 3 § PBL framgår att ett kommunalt beslut om bygglov får överklagas hos länsstyrelsen.

I 13 kap. 12 och 13 §§ PBL finns bestämmelser som reglerar rätten för bl.a. sådana ideella föreningar som avses i 16 kap. 13 § MB att överklaga ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan. Någon motsvarande bestämmelse som tillerkänner ideella föreningar en klagorätt även avseende bygglovsbeslut finns inte i PBL.

Det har inte heller framkommit att samfundet äger eller har nyttjanderätt till någon fastighet i direkt anslutning till den fastighet bygglovet gäller. Länsstyrelsen anser mot denna bakgrund att samfundet inte kan anses berörd av det aktuella bygglovet på ett sätt som gör att talerätt ska anses föreligga. Att samfundet tidigare tillerkänts talerätt i ett ärende gällande detaljplan medför ingen annan bedömning. Överklagandet ska således avvisas.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.